

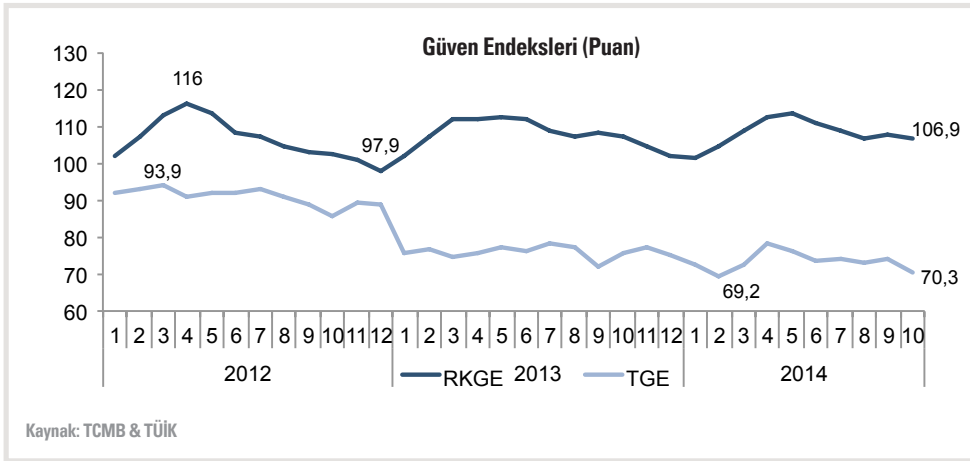
TİM

TÜRKİYE
İHRACATÇILAR
MECLİSİ

BÜYÜMENİN ÖNCÜ GÖSTERGELERİ: GÜVEN ENDEKSLERİ

Eylül ayında 107,6 puan düzeyinde gerçekleşen Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE), Ekim ayında 106,9 puan seviyesine geriledi. RKGE'de görülen aylık düşüşte mevsimsel etkiler rol oynarken, endeksin gerilemesinde genel gidişat, gelecek 3 aya dair üretim hacmi, istihdam ve ihracat sipariş miktarı ile sabit sermaye yatırımları beklentilerindeki aşağı yönlü hareketler etkili oldu. Mevcut durum ve son 3 aya yönelik göstergeler ise, bu dönemde endeksi olumlu etkiledi.

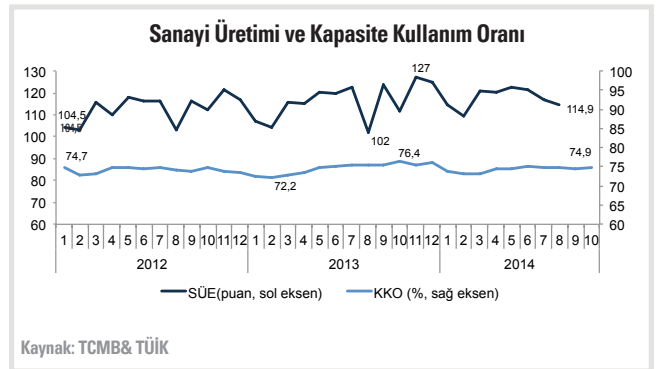
Öte yandan Eylül ayında 74 puana yükselen Tüketici Güven Endeksi (TGE), Ekim'de yeniden düşüşe geçerek dalgalı seyrini sürdürdü. 70,3 puan seviyesinde gerçekleşen endeksin %4,9 oranında azalma kaydetmesinde, genel ekonomik durum ve işsiz sayısı beklentilerindeki, sırasıyla %10,5 ve %6,3 oranlarındaki düşüşler etkili oldu. Gelecek 12 aylık döneme dair tasarruf etme ihtimalindeki %9,4 oranındaki yükseliş endeksi yukarı yönlü etkilerken, hanenin maddi durum beklentisi alt endeksi ise %1,1 geriledi.

SANAYİ SEKTÖRÜ

Temmuz ayında 3. çeyreğe olumlu bir giriş yapan Sanayi Üretim Endeksi (SÜE), Ağustos ayında ise yıllık bazda %12,6 artarak 114,9 puan kaydetti. Böylelikle yılın en yüksek büyüme hızına ulaşan SÜE, takvim etkilerinden arındırılmış serilere göre ise %5,2 yükselerek Ocak ayından bu yana en yüksek tempoya imza attı. Söz konusu performans, %4,3 oranında artış kaydeden imalat sanayinin yanı sıra, sırasıyla %11,3 ve %7,7 artan madencilik ve elektrik, gaz, buhar üretimi alt endeksleri de destek verdi. Endekste, ana sanayi gruplarına göre ise, sermaye malı imalatı %12,8'lik ciddi tırmanışı ile dikkat çekerken, diğer tüm kategorilerde de artış görüldü.

Öte yandan, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO) Ekim ayında 0,5 puan yükselerek %74,9 oldu. KKO, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 1,5 puan düşüş kaydetti. Oranın Ekim ayındaki yıllık düşüşüne, yatırım malları ve ara malları başta olmak üzere, tüm mal grupları katkıda bulundu. KKO'nun aylık gelişiminde ise, düşüş kaydeden ara malları dışındaki tüm kategorilerin olumlu etki yapması dikkat çekti.

Sanayi Üretimi
Yılın En Yüksek
Hızına Ulaştı

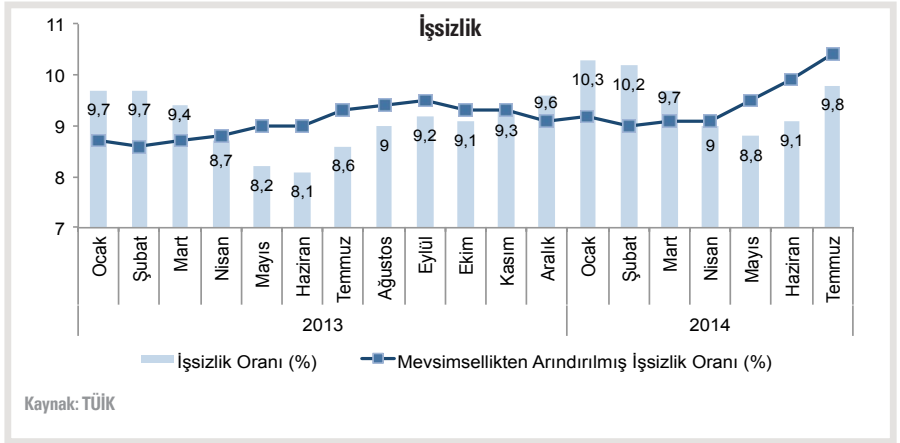

Kapasite
Kullanım Oranı
Yükseldi

İŞGÜCÜ PİYASALARI

Haziran ayında %9,1 seviyesinde gerçekleşen işsizlik oranı, Temmuz'da %9,8 seviyesine yükseldi. Oran önceki yılın aynı dönemine göre 1,2 puan artarken, erkeklerde %8,8, kadınlarda ise %12 olarak kaydedildi. Bununla birlikte, mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranında da, Temmuz ayında artış gözlemlendi. Öte yandan veriler bu dönemde istihdam oranının %46,3'e gerilerken, işgücüne katılım oranının ise %51,3 seviyesinde gerçekleştiği gösterdi. Böylelikle Haziran döneminde tarihi rekor kıran işgücüne katılım oranı aynı düzeyi Temmuz ayında da tekrarlayarak işsizlik oranındaki artışı tetiklemeye devam ederken, erkeklerde %72,3, kadınlarda ise %30,8 olarak gerçekleşti. Öte yandan, genç işsizlik oranının bu dönemde %18,2, tarım dışı işsizlik oranının ise, %12 düzeyine yükseldiği görüldü.

İşsizlik Oranı %9,8 Seviyesine Yükseldi

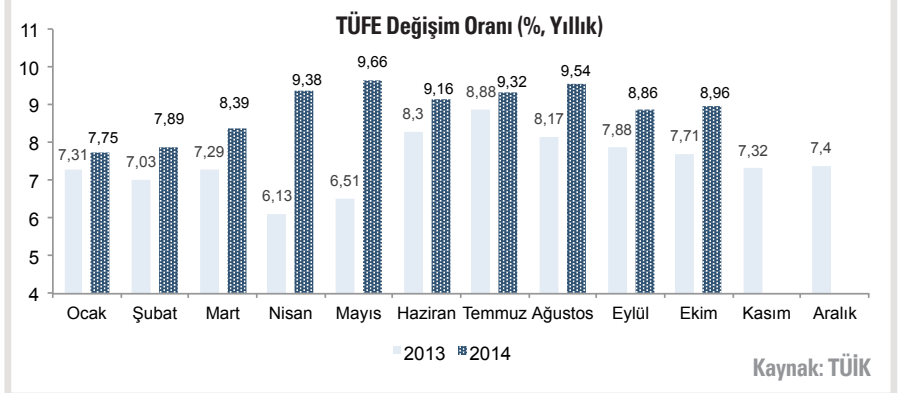
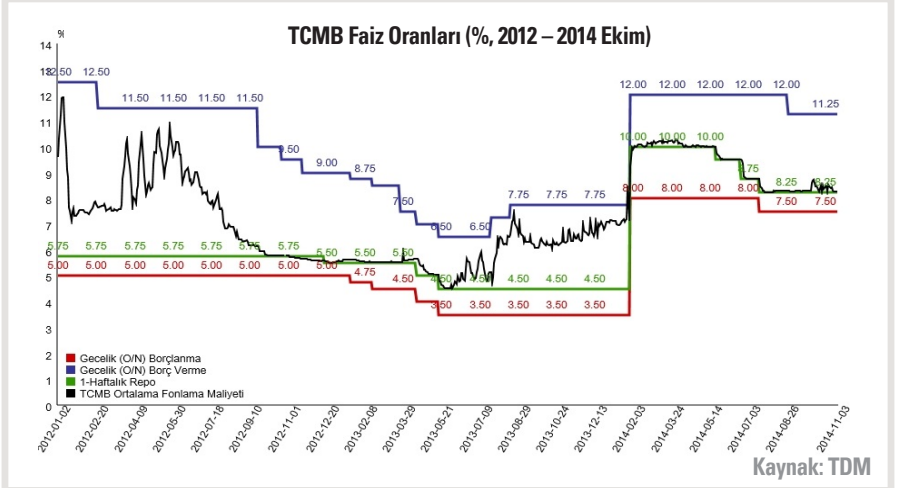
Genç İşsizlik Oranı Artmaya Devam Ediyor

PARA POLİTİKASI ve ENFLASYON

Para Politikası Kurulu, 23 Ekim tarihli toplantısında, yılın başında alınan makro ihtiyati önlemlerin ve para politikasındaki sıkı duruşun etkisiyle, kredi büyüme hızlarının makul düzeylerde seyrettiğini belirtirken, gıda fiyatlarındaki yüksek seyrin enflasyon görünümündeki iyileşmeyi geciktirdiğinin altını çizdi. Kurul, toplantıda tüm ilgili faiz oranlarını sabit tutma kararı alırken, enflasyon beklentileri, fiyatlamaya davranışları ve enflasyonu etkileyen diğer unsurların yakından izleneceğini ve enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme sağlanana kadar getiri eğrisini yataya yakın tutmak suretiyle, para politikasındaki sıkı duruşun sürdürüleceğini yineledi.

Enflasyon ise, Ekim ayında yeniden yukarı yönlü hareket etti. Bu dönemde %8,96 artan Tüketici Fiyatları Endeksi'nde (TÜFE), önceki aylarda olduğu gibi, yine gıda fiyatlarındaki artışın ağırlıklı etkisi görüldü. Yıllık bazda sırasıyla %12,56 ve %14,34 oranlarında yükselen gıda ve alkolsüz içecekler ile lokanta ve oteller fiyatları, söz konusu enflasyon oranının 4 puanlık bölümünü oluşturdu. Bununla birlikte, %7,89 oranında artan konut fiyatları da, yıllık enflasyonu yukarı yönlü etkileyen önemli bir kalem oldu. Öte yandan Eylül ayına göre %1,9 oranında artan TÜFE'nin aylık yükselişinde, giyim, gıda ve içecekler ile konut, en etkili gruplar oldu. Ulaştırma fiyatları ise, Ekim ayında aylık %0,18 oranında düşerek dikkat çekti.

TCMB faizleri değiştirmede

Enflasyon Ekim'de Yeniden Yükselişte

İHRACATTAKİ GELİŞMELER

TİM verilerine göre, Ekim ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre %6,7 oranında artarak 12,6 milyar dolar oldu. Ekim ayında en çok ihracat yapan sektör 1,7 milyar dolarla otomotiv olurken, bunu her biri 1,5 milyar

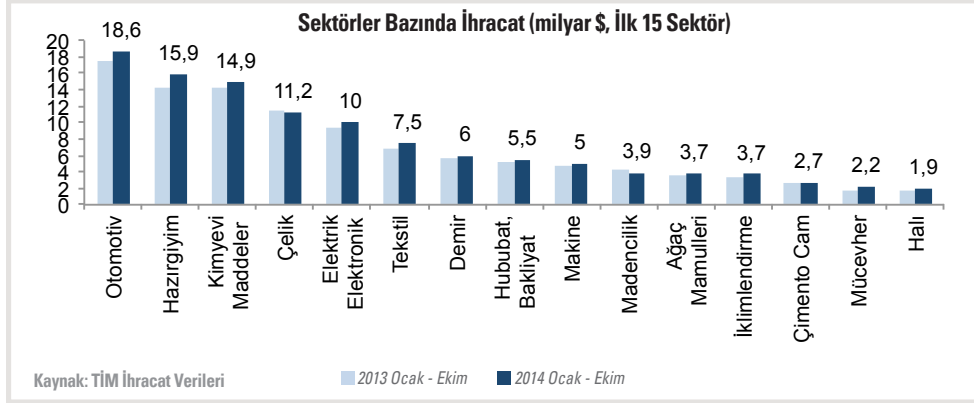
dolarlık ihracatla, kimyevi maddeler ve mamuller ile hazır giyim ve konfeksiyon sektörleri takip etti. Bu dönemde otomotiv ihracatı bir önceki yıla göre %2,1 oranında gerilerken, kimya ve hazır giyim sektörleri ise sırasıyla %8,2 ve %12,7 artışlarla

güçlü gelişmeler kaydetti.

Öte yandan, Ekim ayı ihracat sıralamasında 4. sırada yer alan elektronik sektörü yatay bir seyir izlerken, 5.liğe sahip olan çelik sektöründe %0,8 oranında bir yıllık ihracat artışı gözlemlendi. 6. sıradaki tekstil

sektörü ise, %7,2 seviyesinde bir ihracat artışına imza attı. Bu dönemde sektörler genelinde en güçlü performans, yıllık %267 artış ile gemi ve yat sektöründe, en keskin düşüş ise, ihracatı %35,4 oranında gerileyen zeytin ve zeytinyağı sektöründe görüldü.

Bu doğrultuda, Ekim ayında yıllık ihracat gelişim hızına en olumlu katkıyı 1,4 puanla hazır giyim ve konfeksiyon sektörü yaptı. Yıllık ihracat artışına, mücevher ile gemi ve yat grupları da, sırasıyla 1,2 ve 1,1 puanlık katkılarla destek verdi. İlgili dönemde toplam ihracat gelişim oranını aşağı yönlü etkileyen sektörlerin başında ise, madencilik ve otomotiv geldi. Bu iki sektör, Ekim ayında Türkiye'nin yıllık ihracat hızını her biri 0,3 puan olmak üzere olumsuz etkiledi. Yılın ilk 10 aylık döneminde ise, altın hariç mal ihracatı geçen senenin aynı dönemine göre %5,7 oranında artarak 125,4 milyar dolar oldu.

İhracat Son Çeyreğe Olumlu Bir Giriş Yaptı

İhracata En Büyük Katkı Hazır Giyim Sektöründen Geldi

ÜLKELER VE İLLER BAZINDA İHRACAT

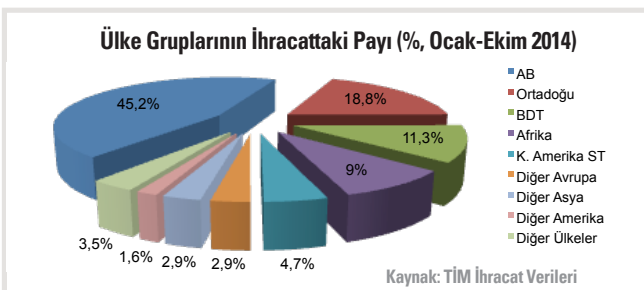
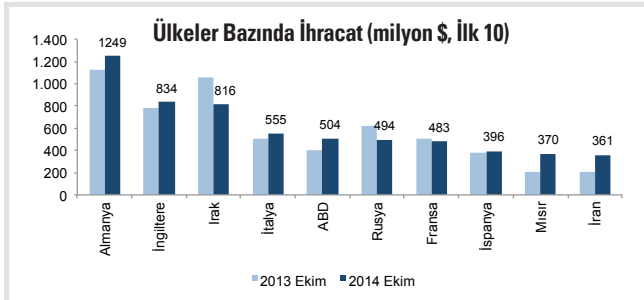
TİM verilerine göre, Ekim ayında en çok ihracat yapılan ilk 5 ülke, Almanya, İngiltere, Irak, İtalya ve ABD oldu. Bu dönemde Almanya'ya yapılan mal ihracatı, bir önceki yılın aynı ayına göre %11,2 artarak istikrarlı bir eğilim sergilerken, İngiltere pazarında ise %6,4 oranındaki artışla yeniden bir toparlanma

gözlemlendi. Yılın 3. çeyreğinde önemli ölçüde daralan Irak pazarında ise, düşüş Ekim ayında %22,6 oranında bir gerilemeyle devam etti. Aynı dönemde Rusya'ya yapılan ihracat %20,6 ile düşüşünü sürdürürken, ABD ise %26,9 oranındaki büyüme hızıyla son dönemdeki canlılığını korudu. Ekim ayında İtalya yapılan ihracat

%9 artış sergilerken, Fransa pazarında ise %5 oranında gerileme kaydedildi. Söz konusu dönemde ilk 10 ihracat partneri arasında en büyük ihracat artışının gerçekleştirildiği ülkeler ise, sırasıyla %78,8 ve %72,1 ile Mısır ve İran oldu. Öte yandan, Ocak-Ekim döneminde, Türkiye'nin ihracat pastasında en büyük dilimlere sahip pazarlar, sırasıyla %10, %6,9 ve %6,4'lük paylarla Almanya, Irak ve İngiltere oldu. Yılın ilk 10 aylık döneminde AB ülkeleri, geçen yılın aynı dönemine göre 2,6 puanlık güçlü bir artışla Türkiye'nin ihracatında %45,2'lik bir paya sahip oldu. Bu dönemde ülke grupları arasında 2. sırada gelen Ortadoğu da, payını yıllık bazda 0,1 puan artırarak %18,8'e yükseltti. Buna karşılık, Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ve Afrika ülkelerinin pastadaki payları sırasıyla 1,2 ve 0,8 puan daralma kaydetti. Ocak-Ekim döneminde Kuzey

Amerika ve diğer Avrupa ülkelerine yapılan ihracatın payı bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla 0,2 ve 0,1 puanlık artış kaydederken, diğer Amerika ve diğer Asya pazarlarındaki dilim daralmaları bu dönemde de devam etti.

En çok ihracat yapan iller arasında ise, Ekim ayında ilk sırayı yine İstanbul alırken, Kocaeli yeniden 2.liğe yükseldi. İstanbul ve Kocaeli bu dönemde sırasıyla 5,7 ve 1,1 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirirken, Bursa ise 0,99 milyar dolarla 3. sırada yer aldı. Sıralamada 4.lüğü 0,71 milyar dolarla İzmir, 5.liği ise 0,59 milyar dolarla Ankara aldı. 6. sıradaki Gaziantep ise, bu dönemde 0,57 milyar dolarlık ihracat kaydetti. Öte yandan, önde gelen ilk 10 ihracatçı il arasında Denizli, %15,5 oranındaki yıllık ihracat artışıyla en güçlü performansı sergileyen il oldu.

Ekim Ayında İran ve Mısır Pazarları Coştu

Jeopolitik Olaylar İhracatı Etkilemeye Devam Ediyor

Denizli İhracat Artışıyla Öne Çıktı

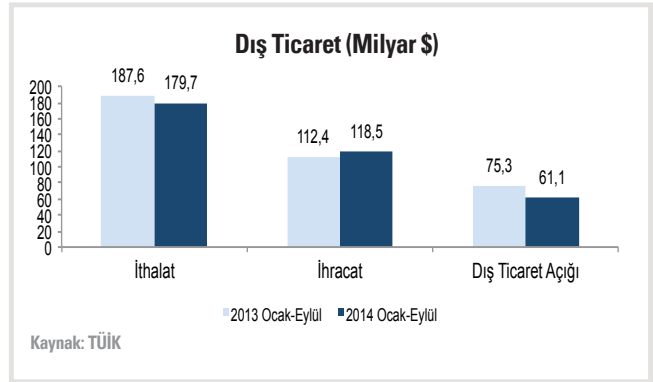
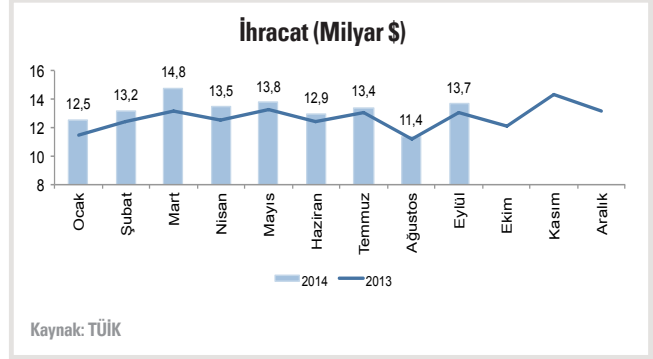
DIŞ TİCARET DENGESİ

TÜİK verilerine göre, Eylül ayında ihracat geçen yılın aynı ayına göre %4,6 oranında artarak 13,7 milyar dolar oldu. Bu dönemde en yüksek değerinde ihracat gerçekleştiren ilk iki fasıl, sırasıyla %1,5 ve %6,3 oranlarında yıllık artış kaydeden motorlu kara taşıtları ve makineler oldu. Sırasıyla %11,6 ve %6,4 oranlarında ihracat büyümesi gerçekleştiren örme giyim ve elektronik grupları ise, Eylül ayında 3. ve 4. sıralarda yer aldı. Öte yandan, bu dönemde yıllık toplam ihracat büyümesine en büyük puan katkısı 0,7 puanla örme giyim yaparken, bunu 0,5'er puanla örülmemiş giyim ve makineler takip etti. Eylül ayında ulusal ihracat gelişim hızını en olumsuz etkileyen fasıl ise, %12,4 yıllık daralma kaydeden tuz, kükürt ve topraklar grubu oldu.

Eylül ayında, bir önceki yıla göre artış kaydeden ithalat ise, Eylül ayında bir önceki yıla göre %0,2 oranında bir düşüş sergileyerek, 20,6 milyar dolar oldu. Bu dönemde en yüksek değerinde ithalat yapılan fasıllar, sırasıyla mineral

yağlar ve yağlar, makineler ve elektronik oldu. İthalat, söz konusu bu fasılların ilkinde yıllık %3,1, diğer ikisinde ise sırasıyla %10,8 ve %5,7 oranlarında azaldı. Eylül ayında ithalatın gelişim hızına en büyük katkı, kıymetli taşlar ve metaller grubundan gelirken, aşağı yönlü destek veren fasılların başında ise demir-çelik ve makine yer aldı.

Bu veriler doğrultusunda, dış ticaret açığı Eylül ayında yıllık %8,4 oranında bir düşüşle 6,9 milyar dolar oldu. Söz konusu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı da, 3,1 puan artarak %66,4 seviyesine yükseldi. Öte yandan, yılın ilk 9 ayında ihracatın %5,5 artarken, ithalatın %4,2 azalması sonucu, dış ticaret açığı yıllık bazda %18,8 gerileyerek 61,1 milyar dolar oldu. Ocak-Eylül döneminde ihracatın ithalatı karşılama oranı ise, 2013 yılındaki %59,9 seviyesinden %66'ya yükseldi. Söz konusu veriler, net ihracatın 3. çeyrek GSYH büyümesine destek verdiğine ancak bu etkinin önceki dönemlere göre zayıfladığına işaret etti.

Net İhracatın Büyümeye Katkısı 3. Çeyrekte de Devam Etti

Dış Ticaret Açığı İlk 9 Ayda %18,8 Daraldı

İhracatta Geyim İthalatta İse Artın Başlı Çekti

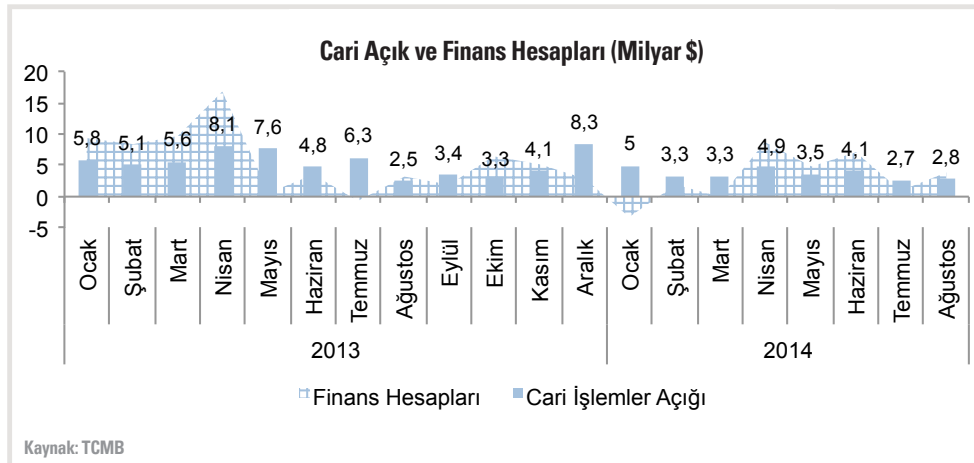
ÖDEMELER DENGESİ

Cari işlemler açığı Ağustos ayında 2,8 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ağustos ayı cari işlemler hesabı, mal ve gelir dengelerindeki sırasıyla 6,5 ve 0,6 milyar dolarlık açıklarla aşağı yönlü hareket ederken, hizmetler dengesindeki 4,3 milyar dolar-

lık fazladan olumlu etkilendi. Ocak-Ağustos döneminde ise, cari açık bir önceki yılın aynı dönemine göre %35,4 gerileme kaydederek 29,6 milyar dolar oldu. Bununla birlikte, cari açığın düşüş hızının Ağustos ayında yavaşladığı gözlemlendi. Öte yandan altın hariç cari

açık, yıllık bazda %20,7 oranında bir daralma sergiledi. Ödemeler dengesinin finansman kısmında ise, Temmuz ayında zayıflayan görünümde bir miktar toparlanma görüldü. Ağustos ayında 3,8 milyar seviyesinde kaydedilen finans hesaplarına, diğer yatırım-

lar varlık ve yükümlülükleri olumlu katkı verirken, portföy yatırımları ise aşağı yönlü etki yaptı. Bu dönemde net hata ve noksan kalemi ise, 0,8 milyar dolar olarak gerçekleşti. Böylelikle denge fazlası olarak gerçekleşen 1,9 milyar dolar, TCMB rezervlerine giriş yaptı.

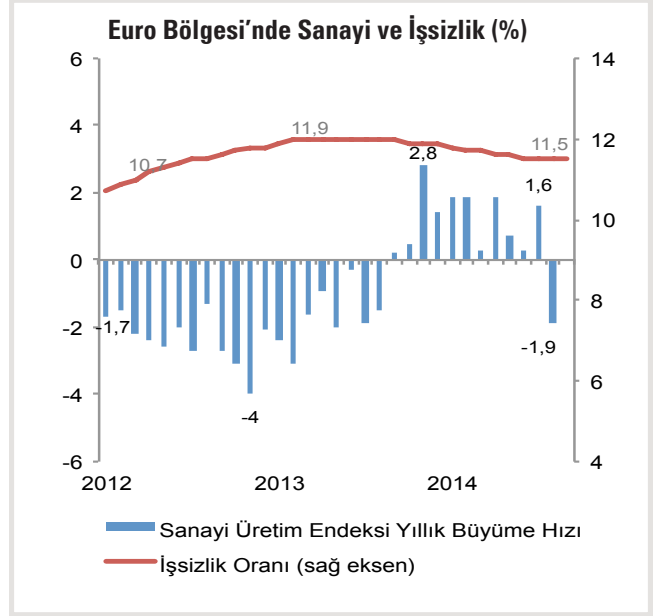
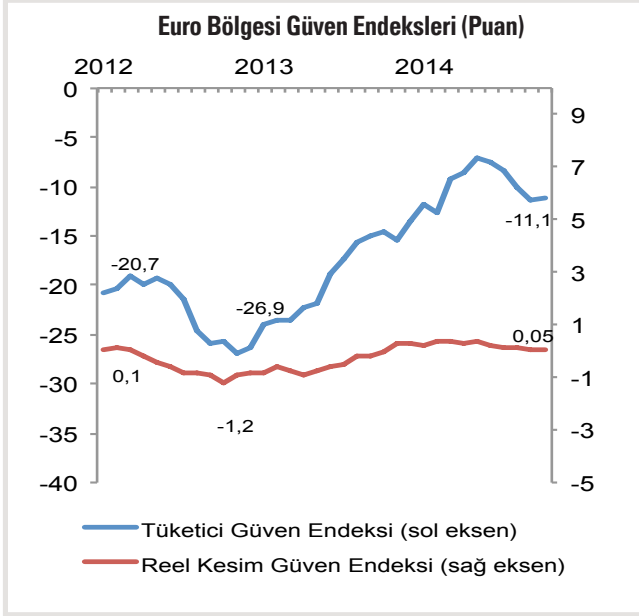
Cari Açık Gerilemeye Devam Ediyor

Ağustos Ayında Finans Hesaplarında Toparlanma Var

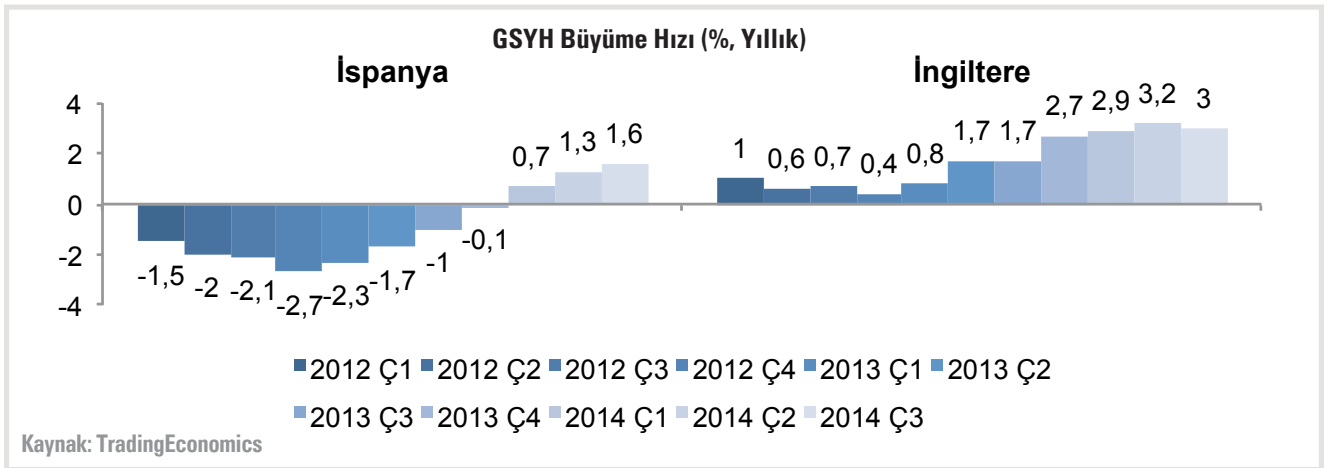
AVRUPA EKONOMİSİ

3. çeyrekte

cansız bir seyir izlediği gözlenen Euro Bölgesi, Ağustos ayında sanayi üretiminde beklentilerin üzerinde bir gerilemeye sahne oldu. Son 1 yıldır artış trendinde olan sanayi üretim endeksi, ilgili ayda ani bir %1,9 düşüş kaydetti. 4. çeyrekte bölgeye ilişkin ilk göstergelerden olan güven endekslerinde ise, hafif çapta bir iyileşme gözleniyor. Bununla birlikte, bölgede tüketici enflasyonu Eylül ayında düştüğü %0,3 düzeyinden, Ekim ayında %0,4 seviyesine yükseldi. Fransa'da enflasyon son 5 yılın en düşük seviyesine inerken, İspanya ve İtalya'da ise deflasyon devam ediyor. Bu bağlamda hüküm süren deflasyon endişesi ve ekonomik aktivitedeki cansızlığa karşı para politikası araçlarını kullanmayı sürdüren Avrupa Merkez Bankası (ECB) Ekim ayında tahvil alımlarına başladı. ECB'nin bu aksiyonu piyasalarda olumlu algılanırken, üye ülkeler arasındaki reform ve mali politika tartışmaları ise devam ediyor.

Öte yandan, 2014 yılında istikrarlı büyüme eğilimleriyle dikkat çeken İngiltere ve İspanya'nın 3. çeyrek büyüme verileri açıklandı. İngiltere bu dönemde yıllık bazda %3 GSYH artışı kaydederken, İspanya ekonomisi ise temposunu artırarak %1,6 oranında büyüdü. İngiltere'nin gelişim hızına, imalat sanayi, inşaat ve hizmetler sektörleri olumlu katkı sağlarken, İspanya ise son 6 yılı aşkın dönemdeki en yüksek büyüme oranına ulaşmış oldu.

Avrupa Ekonomisi
Yıla Mutsuz Veda
Ediyor

Euro Bölgesi
Enflasyonu %0,4
Seviyesine Yükseldi

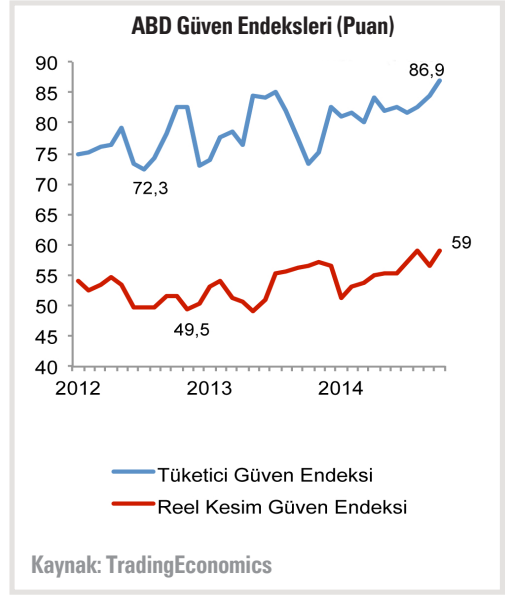

İspanya ve İngiltere
İstikrarlı Büyüme Trendini
Koruyor

ABD EKONOMİSİ

Son veriler, ABD ekonomisinin 3. çeyreği olumlu bir şekilde kapadığını onayladı. ABD'de sanayi üretimi Eylül ayında hızını artırarak yıllık bazda %4,3 büyüme kaydetti. Böylece ABD, 3. çeyreği, yılın sanayideki en hızlı dönemi olarak geride bıraktı. Buna paralel olarak, 3. çeyrekte GSYH, bir önceki yılı aynı dönemine göre %2,3 artış gerçekleştirdi. ABD ekonomisi, bir önceki çeyreğe göre ise, %3,5 büyüdü. 4. çeyrekte ise, piyasalardaki olumlu beklentiler dikkat çekiyor. Bu bağlamda, reel kesim güven endeksi, Ekim ayında 2,4 puan artışla 59 puan düzeyine yükselirken, tüketici güven endeksi de, 2,3 puan artarak 86,9 puana erişti. Öte yandan FED kararlarında ana kriterlerden biri olan enflasyon, Ağustos ayındaki %1,7'lik seviyesini Eylül ayında da tekrarladi. Ekim ayı sonunda tahvil alımlarını sonlandıran FED'in, faiz artırımını

beklenenden ileri bir tarihe ertelemeyeceği görüşü mevcut olmakla birlikte, çeşitli FED başkanlarından gelen farklı söylemler piyasaların kafasını karıştırmaya devam ediyor.

ABD 3. Çeyreği Olumlu Kapadı

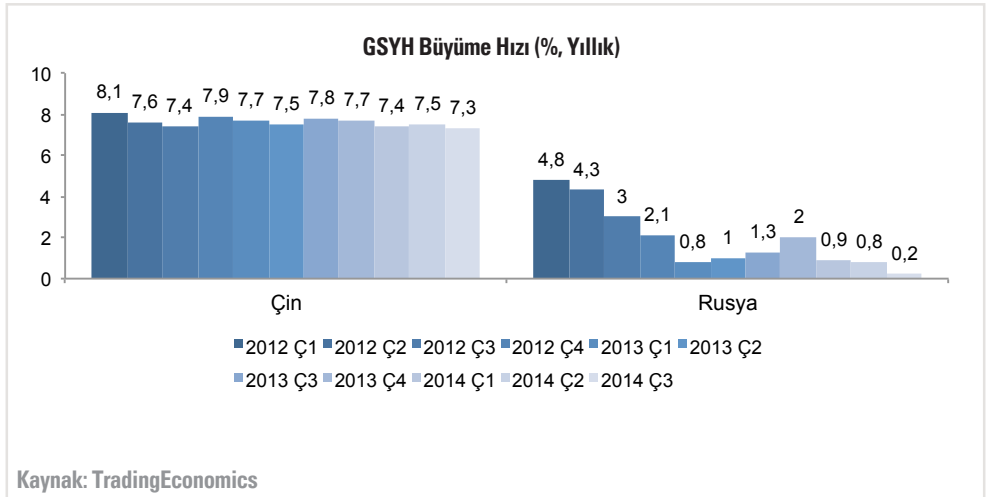
ABD Piyasalarında Güven Yükselişte

YÜKSELEN EKONOMİLER

Gelişmekte

olan ekonomilere ait 3. çeyrek büyüme verileri de açıklanmaya başladı. Bu bağlamda, 2. çeyrekte yıllık büyüme hızı %7,5 olan Çin ekonomisi, 3. çeyrekte hızını %7,3'e düşürdü. Böylelikle son 5 yılın en düşük gelişme hızını kaydeden Çin, Eylül ayı enflasyonunda da benzer bir gelişme yaşadı. Eylül ayında 2. kez üst üste düşüş gerçekleştiren enflasyon oranı, %1,6 ile yaklaşık son 5 yılın en düşük düzeyine geriledi. Çin ekonomisinin 3. çeyrekte hız kesmesinin arka planında, yatırımlar, kredi büyümesi ve sanayi üretimi temposundaki yavaşlamalar göze çarpıyor. Bu dönemde Çin, ihracatta ise, beklenenin üzerinde bir performans sergiledi. Ukrayna krizi ve sonrasında gelen yaptırımlarla zor zamanlar yaşayan Rusya ise, son dönemlerde, düşüş trendini koruyan petrol fiyatlarından da endişe duymaya başladı. Ekonomisi 2014 yılında hızla durağanlaşan Rusya'da, 2. çeyrekte %0,8 olan

GSYH yıllık büyüme hızı da, 3. çeyrekte %0,2'ye düştü. Öte yandan, Latin Amerika'nın önde gelen ekonomisi Brezilya'nın GSYH verisi henüz açıklanmama beraber, öncü göstergeler bu dönemde olumsuzlukların devam ettiğine işaret ediyor. Bu bağlamda, Mart ayından itibaren daralma kaydeden Brezilya sanayi üretiminin, 3. çeyrekte de bu eğilimi sürdürdüğü gözleniyor. Ağustos ayında yıllık

%5,4 düşüş yaşayan sanayi üretimi, Eylül ayında ise %2,1 geriledi. 4. çeyrekte ise, reel kesimin güveni aşağı yönlü hareket ediyor. Seçimlerde mevcut lider Rousseff'in göreve yeniden gelmesi, ekonominin olumsuz gidişatıyla ilgili soru işaretleri yaratırken, Ekim ayında reel kesim güven endeksi kötümser kanattaki yerini korudu. Bu dönemde, tüketici güveninde ise artış kaydedildi.

Çin Ekonomisi Hızını Bir Nebze Düşürdü

Rusya Zor Bir Yıl Geçiriyor

Brezilya'da Seçim Sonuçları Ekonomik Gidişatı Sorguluyor

